

overfor Præsten, i hvilken Henseende der er gennemført en stadig mere vidtgaende Frihed for den enkelte gennem Sognebaandsløsningsloven og Loven om Kirkers Brug m. v., saa har Lovgivningen indtil dette Aarhundredes Begyndelse ikke i videre Omfang beskæftiget sig med Forholdet mellem Staten og Folkekirken. Efter Grundloven har Folkekirken derfor været styret af Staten gennem Kirke- og Undervisningsministeriet og senere Kirkeministeriet uden anden Medvirken end den embedsmæssige, som har været ydet af de kirkelige Tjenestemænd, navnlig Provster og Biskopper, og Staten har i dette Forhold som paa andre Staten underlagte Omraader haft alle Afgørelser i sin Haand gennem Rigsdagen og vedkommende Minister. I dette Forhold er der imidlertid ved den siden 1903 gennemførte Kirke-lovgivning sket en Forandring, først ved Oprettelsen af Menighedsraad og navnlig ved den senere Udvidelse af den disse tillagte Myndighed, som ikke er indskrænket til økonomiske Sager og til Sognets egne Anliggender, men gaar betydeligt videre, saaledes ved den Menighedsraadene tillagte Indflydelse paa Besættelsen af Bispembederne og ved Valget af Medlemmerne til Provstiudvalg. Dette har ført til, at Menighedsraadene har dannet Foreninger, som vel ikke er officielle, men som dog i Praksis kan faa betydelig Indflydelse. Herved er der imidlertid indført, samtidig med at Kirken saaledes faar en udvidet Frihed, en væsentlig Indskrænkning i Statens Bestemmelsesret i Folkekirkens Anliggender, og der er aabnet Mulighed for Konflikter mellem Statsmagten og de ved Lov indførte Repræsentationer for Menighederne. Dette er tidligere blevet fremhævet fra det Partis Side, som jeg tilhører, og det kommer efterhaanden til at staa mere og mere klart for mig, at der er Fare for saadanne Konflikter i Fremtiden. Der blev fra et æret Medlems Side — det var det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen — udtalt under Finanslovforslagets første Behandling, at en Autorisation af det saakaldte Ryslinge-Ritual vil være at lægge Dynamit under Folkekirken, altsaa vilde betyde en Eksplosion efter hans Mening, ja, endogsaa en ret voldsom Eksplosion. Jeg skal ikke ved denne Lejlighed komme ind paa at bedømme denne Udtalelses Rigtighed i det foreliggende Tilfælde, men jeg skal sige, at den Lovgivning, som har fundet Sted siden 1903, kan give Anledning til saadanne Eksplosioner, mindre og større; og den ved saadanne Eksplosioner foraarsagede

Skade for begge Parter, baade for Staten og for Kirken, kan give Anledning og vil give Anledning til, at Kræfter, som kunde bruges paa anden Maade og til større Nytte baade indenfor Staten og indenfor Kirken, lægges i Baand i Anledning af saadanne Stridigheder. Det er Opgaven og Meningen med dette Forslag at søge at undgaa disse Stridigheder og de Ødelæggelser, som saadanne Stridigheder vil medføre. Jeg har ment det rigtigt at søge at faa nedsat et Udvalg af Repræsentanter for Statsmagten og for Kirken til i Ro at overveje Forholdet og eventuelt at søge Ændringer i dette Forhold, derunder ogsaa at gaa til en fuldstændig Adskillelse af Stat og Kirke.

Det er ikke første Gang, at dette har været fremme, og det er ikke et politisk Krav blot fra et enkelt Partis Side. I 1916 var der fra udpræget kirkelig Side stærke Kræfter i Bevægelse for at søge Forholdet ændret, det var under Indflydelse af den Uro, den saakaldte Arboe-Rasmussenske Sag foraarsagede. Senere er denne Bevægelse traadt tilbage, men indenfor Kirken, baade indenfor Folkekirken og indenfor de evangelisk-lutherske Frimenigheder og Valgmenigheder, hører man stadig Røster i Retning af det formaaltstjenlige i at søge at komme til en anden Ordning, eventuelt til en fuldstændig Ophævelse af Forholdet mellem Stat og Kirke. Deri ligger ikke noget antireligiøst eller antikirkeligt. Fra Ministeriets Side undervurderer man ikke den store Betydning, som det religiøse Liv har for Folkets Liv i det hele taget; jeg kan ikke tænke mig en Tilstand, hvor Folkelivet som Helhed er skilt fra det religiøse Liv, men nok en Tilstand, hvor Stat og Kirke er skilt ad. En saadan Adskillelse, hvor Staten faar fuldstændig Frihed paa sit Omraade, tror jeg vil indlede en Renaissance af det kristelige og religiøse Liv herhjemme. Hvis Lovforslaget ikke gennemføres, og vi ikke i Fred og Ro kan komme sammen fra politisk Side og fra kirkelig Side for at søge en Ordning, vil vi sikkert opleve ret pinlige Vanskeligheder med Hensyn til det kirkelige; saa snart den ene Vanskelighed er løst, vil der komme nye Vanskeligheder og Besværligheder, en hel Række efter hinanden følgende Eksplosioner, som det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen antydede i den Tale, jeg før nævnte. Dette kan ikke være til Gavn for nogen, og jeg vil derfor paa det indstændigste henstille, at dette høje Ting modtager Lovforslaget paa velvillig Maade og søger at bane Vejen for en rolig Udvikling af de kirkelige Forhold her-